

*dr inż. Katarzyna Puchalska*¹

Katedra Makroekonomii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Rzeszowski

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako czynnik modernizacji polskiej gospodarki

WPROWADZENIE

Inwestycje zagraniczne są postrzegane jako jeden z najważniejszych czynników innowacyjności, wzrostu i modernizacji gospodarki. Niestety, brak środków kapitałowych często uniemożliwia ich podejmowanie. Szansą na inwestycje, a zarazem modernizację i poprawę konkurencyjności gospodarki danego kraju daje napływający kapitał zagraniczny zwłaszcza w formie bezpośredniej.

Punktem wyjścia w budowie wzrostu gospodarczego jest wzrost podaży kapitału. Według W. Rostowa, autora popularnej przed laty koncepcji konwergencji gospodarczej, kraje nieposiadające wystarczających zasobów rodzimego kapitału mogą zdynamizować rozwój ekonomiczny dzięki napływowi bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Wykorzystanie kapitału w tej formie jest swoistą transakcją związaną, realizowaną w trzech płaszczyznach: kapitału, technologii i doświadczenia [Ancyparowicz, 2009, s. 1].

Badania empiryczne dowodzą, że przyspieszenie umiędzynarodowienia działalności gospodarczej przez inwestycje zagraniczne sprzyja racjonalnemu użytkowaniu kapitału, pracy i technologii, a przekształcone w drodze inwestycji zagranicznych przedsiębiorstwa często uzyskują poprawę sytuacji finansowej [Wyżnikiewicz, 2001, s. 7]. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne nie pozostają bez wpływu na inwestycje krajowe. Inwestycje te pobudzają aktywność inwestycyjną krajowych producentów, zarówno kooperujących jak i konkurujących z firmami należącymi do zagranicznych właścicieli. Przedsiębiorstwa, pod groźbą upadłości, bądź wrogiego przejęcia – starają się nadążyć za postępem technicznym, by w porę obniżyć koszty, poprawiać jakość i wzbogacać asortyment wyrobów.

¹ Adres korespondencyjny: Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Ekonomii, ul. Ćwiklińskiej 2, 35-601 Rzeszów, tel. +48 17 872 17 17, e-mail: k_puch@univ.rzeszow.pl.

Warto jednak podkreślić, że wpływ inwestycji na modernizację gospodarki kraju, regiony nie jest jednakowy. Firmy zazwyczaj inwestują już w regiony rozwinięte ekonomicznie, gdzie mogą osiągnąć najwyższe zyski. Często osiągną ją to kosztem zatrudnienia, czy unikaniem płacenia podatków. Zależności te występują w skali poszczególnych państw, regionów. Tego typu dekompozycja może mieć ujemny wpływ na rozwój regionu, gdy z punktu widzenia interesu firmy, należy np. prowadzić do koncentracji działalności, poprzez likwidację dublowanej produkcji [Dziemianowicz, <http://fundusze-strukturalne.gov.pl>].

Opracowanie prezentuje stan zagranicznych inwestycji oraz wybrane aspekty efektu napływu inwestycji zagranicznych na polską gospodarkę.

SKUTKI PRZEPLYWÓW KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO DLA KRAJU NAPŁYWU²

W literaturze przedmiotu nie znajdziemy jednoznacznej odpowiedzi na pytanie o wpływ inwestycji zagranicznych na kraj przyjmujący. Najczęściej mówi się o kilku obszarach wpływu BIZ na gospodarkę kraju goszczącego: rynek kapitałowy i finansowy, bilans płatniczy, kierunki restrukturyzacji gospodarki oraz rynek pracy i zatrudnienie [Liberska, 2002, s. 57–64]. Jako punkt wyjścia do analizy związków między gospodarką a bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi często przytacza się tezy sformułowane przez M.E. Portera, opowiadające się za dynamicznym modelem konkurencji, w którym kraj może przekształcić niekorzystne czynniki w przewagę konkurencyjną [Pawlas, 2001, s. 15] (nowe techniki oraz nowe sposoby postępowania) oraz efektywności, z jaką firmy zlokalizowane na danym obszarze mogą wykorzystać nakłady do wytwarzania wartościowych dóbr i usług [Porter, 2001, s. 14]. Zatem oddziaływanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych może dotyczyć: czynników produkcji, strategii i rywalizacji firmy, warunków popytu oraz przemysłów pokrewnych i wspomagających, tj. czterech przewag tworzących diament przewag konkurencyjnych Portera [Zakrzewska-Półtorak, 2007, s. 28].

W krajach goszczących nie można traktować bezpośrednich inwestycji zagranicznych tylko, jak źródła napływu zagranicznego kapitału, ponieważ stanowią one również ważny czynnik transferu wiedzy technologicznej, menedżerskiej, czy marketingowej. Poza niewątpliwymi korzyściami, jakie czerpie gospodarka przyjmująca zagraniczne inwestycje bezpośrednie, wraz z ich pojawieniem się powstają także problemy, jakie ten rodzaj działalności przynosi ze sobą, a są one nieodłącznie związane z tą formą działalności gospodarczej [Jaworek, 2006, s. 164–165].

² W tej części pracy wykorzystano fragment monografii K. Puchalskiej, A. Barwińskiej-Małajowicz, *Międzynarodowe przepływy kapitału i siły roboczej*, Wyd. UR, Rzeszów 2010.

Główne aspekty oddziaływania bezpośrednich inwestycji zagranicznych na modernizację gospodarki kraju przyjmującego kapitał w tej postaci można znaleźć w pewnych obszarach, jak: zasoby kapitałowe, technologiczne, czy ludzkie; poprawę efektywności i konkurencyjności, wpływy budżetowe, czy zmiany struktury gospodarki.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne uznawane są za ważny czynnik pobudzający rozwój gospodarczy. W teorii wzrostu endogenicznego podkreśla się rolę kapitału ludzkiego, pozytywnych efektów zewnętrznych, efektów przenikania oraz uczenia się przez praktykę [Rzepka, 2005, s. 52; Leszczyńska, Szewc-Rogalska, 2011, s. 181–183]. Ponadto BIZ mają pozytywny wpływ na zmianę struktury gospodarki, poziom usług, rynek pracy, a także potencjał innowacyjny przedsiębiorstw [Starzyk, 1999, s. 50–60; Leszczyńska, Szewc-Rogalska, 2011, s. 181–183].

BIZ wpływają na stan zasobów gospodarki kraju inwestycji, uzupełniając występujące w niej niedobory zwłaszcza kapitałowe, technologiczne, które trudno byłoby zdobyć w inny sposób. Niestety, inwestycje te to także transferowanie zasobów niedopasowanych do lokalnych potrzeb np. napływająca technologia jest przestarzała albo wraz z napływem kapitału pojawiają się zagraniczni menedżerowie pomimo istnienia wolnych zasobów siły roboczej o podobnych kwalifikacjach. Obszarem potencjalnego oddziaływania inwestycji na gospodarkę jest rynek pracy. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne wpływają zarówno na tworzenie nowych miejsc pracy, ale również na ich likwidację np. likwidacja małych lokalnych przedsiębiorstw niebędących w stanie konkurować z zagranicznymi podmiotami. Analiza polskiej gospodarki oraz przebiegu działalności korporacji transnarodowych w Polsce pozwala postawić tezę, że inwestycje zagraniczne, które napływają do kraju w sposób bardzo oszczędny tworzą miejsca pracy. Spowodowane jest to tym, że nowe miejsca pracy uruchamiane są w momencie inwestycji *greenfields*, kiedy inwestor od podstaw rozpoczyna swoją działalność, tworząc takie miejsca, a pracownicy mają możliwość podwyższania swoich kwalifikacji. Jednak w przypadku fuzji i przejęć dochodzi zwykle nie do tworzenia nowych miejsc pracy, a do ich redukcji, dlatego np. w programie prywatyzacji kapitałowej był zapis, który zabraniał inwestorowi zwalniania pracowników przez określony czas. Z obserwacji wynika, że po tym okresie dochodzi jednak do restrukturyzacji zatrudnienia [Stawicka, 2006, s. 190].

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne mogą pozytywnie wpływać na rozwój przedsiębiorczości kraju goszczącego m.in. poprzez pobudzanie nowej przedsiębiorczości, wprowadzanie nowych sposobów zarządzania czy stylu pracy. Ich napływ może także pozytywnie wpływać na zwiększenie konkurencji na rynku. Negatywny wpływ BIZ ma miejsce wtedy, gdy w wyniku działań podmiotów zagranicznych eliminowana jest lokalna konkurencja, co w efekcie prowadzi do zbyt dużej koncentracji podaży, a w skrajnych przypadkach może niekiedy spowodować osiągnięcie pozycji monopolistycznej przez inwestora zagranicznego [Stawicka, 2006, s. 329]. Należy również nadmienić, że nowo powstałe podmio-

ty z kapitałem zagranicznym tworzą PKB. Ich działalność generuje dodatkowe wpływy do budżetu – czy to z tytułu podatku od zysków przedsiębiorstwa, czy też podatków od dochodów zatrudnionych pracowników. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne mogą także powodować zmniejszanie się wpływów budżetowych. Najczęściej jest to spowodowane stosowaniem przez inwestorów zagranicznych cen transferowych, które mają służyć zmniejszaniu obciążeń fiskalnych w kraju goszczącym poprzez wykazanie mniejszego zysku do opodatkowania.

Wraz z napływem kapitału zagranicznego wzrasta PKB, jednak pojawienie się inwestora zagranicznego nie może spowodować wyparcia z rynku lokalnych wytwórców [Stawicka, 2006, s. 192–193].

W wyniku międzynarodowego przepływu kapitału w postaci BIZ gospodarka kraju goszczącego staje się powiązana z gospodarką światową i uczestniczy w tworzeniu bardziej efektywnego międzynarodowego podziału pracy, ale w zależności od stopnia jej otwartości staje się bardziej narażona na pozytywne, ale i negatywne oddziaływanie zmian koniunkturalnych zachodzących w gospodarce ogólnoswiatowej.

W wyniku BIZ, zagraniczne przedsiębiorstwa dokonują także transferu technologii, nowoczesnego zarządzania i kapitału intelektualnego, a to z kolei powoduje, że uzyskują one przewagę nad przedsiębiorstwami miejscowymi. Firmy lokalne nie chcą pozostać w tyle i wprowadzają również nowatorskie rozwiązania, co staje się ważnym elementem podnoszącym zdolność konkurencyjną gospodarek krajów goszczących [Stawicka, 2006, s. 188].

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne mogą być także ukrytą formą wrogiego przejęcia spółki, którą inwestor doprowadza do bankructwa, by poszerzyć pole działania macierzystej korporacji. Zdarza się, że inwestor maskuje swoje rzeczywiste intencje, nabywając kolejne udziały w spółce nie zamierza trwale nią władać, dąży wyłącznie do wzrostu wartości rynkowej posiadanego pakietu akcji bądź udziałów, by zrealizować korzyści z tytułu dodatnich różnic kursowych [Ancyparowicz 2009, s. 13].

Zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ napływu kapitału zagranicznego przedstawiony został w tabeli 1. M Jaworek prezentuje oddziaływanie BIZ, na kraj przyjmujący w sześciu sferach oddziaływania.

Tabela 1. Pozytywne i negatywne efekty bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Sfera oddziaływania	Pozytywne efekty	Negatywne efekty
1	2	3
Zasoby	Dodatkowy kapitał Zwiększenie kwoty inwestycji Transfer nowej technologii Transfer zdolności menedżerskich Marketingowy know-how Dostęp do nowych rynków zbytu	Odcięcie rodzimych przedsiębiorstw od rynków zagranicznych Zastąpienie produktów lokalnych zagranicznymi produktami Za dużo lub zła forma BIZ może nie odpowiadać lokalnemu zapotrzebowaniu

1	2	3
Przedsiębiorstwa	Wprowadzenie nowej kultury pracy i przedsiębiorczości Nowe praktyki konkurowania Wzrost produktywności Efekty spili-overs	Koncentracja na rynku Nieodpowiednie dopasowanie zagranicznego mangamentu do struktur lokalnych Ograniczenie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw poprzez specjalizację w produktach wysoko przetworzonych
Podatki	Dodatkowe wpływy z podatków	Redukcja wpływów z podatków poprzez transfer kapitału
Bilans płatniczy	Podwyższenie bilansu poprzez zastąpienie importu poprzez inwestycje Podwyższenie eksportu	Pogorszenie bilansu płatniczego poprzez wzrost importu i spadek eksportu poprzez wyparcie lokalnych eksporterów
Międzynarodowa integracja	Lepsze powiązania z rynkiem międzynarodowym Włączenie do struktur międzynarodowych	Wyparcie przedsiębiorstw eksporterów Obniżenie eksportu i podwyższenie importu
Polityczna, socjalna i kulturowa sytuacja	Bezpośrednie przerzucenie krajom przyjmującym ekonomicznego i politycznego systemu Nowe, dobre praktyki pracy Udostępnianie nowych norm zachowania i kultury	Fundowanie socjalnego, kulturowego i politycznego niepokoju Wprowadzenie nieakceptowanych wartości (złe praktyki w pracy) Bezpośrednie wmięszanie zagranicznych przedsiębiorstw w wydarzenia polityczne

Źródło: [Jaworek, 2006, s. 67].

POZIOM I DYNAMIKA BEZPOŚREDNICH INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH W POLSCE

„Rozwój BIZ w Polsce rozpoczął się wraz ze zmianą systemu gospodarczego. W systemie nakazowo-rozdziałczym polska gospodarka była właściwie odizolowana od kapitału zagranicznego w formie inwestycji zagranicznych. Jednym z głównych celów przemian gospodarczych po 1989 roku było otwarcie gospodarki na napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych” [Janasz, 2010, s. 17].

Forma bezpośrednia jest powszechnie uznawana za jeden z głównych czynników rozwoju gospodarczego państw i regionów, decydujący o wielu korzystnych przemianach zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym zachodzących na obszarze lokalizacji inwestycji [Majewski, 2009, s. 65–75]. Należą one do podstawowych form przepływów kapitałowych i cechują się znaczną dynamiką rozwoju podyktowaną postępującym procesem globalizacji i internacjonalizacji przedsiębiorstw [Kudęłko, 1996, s. 138–145]. Stąd skala i dynamika przepływów kapitału w postaci BIZ jest często odzwierciedleniem stanu i per-

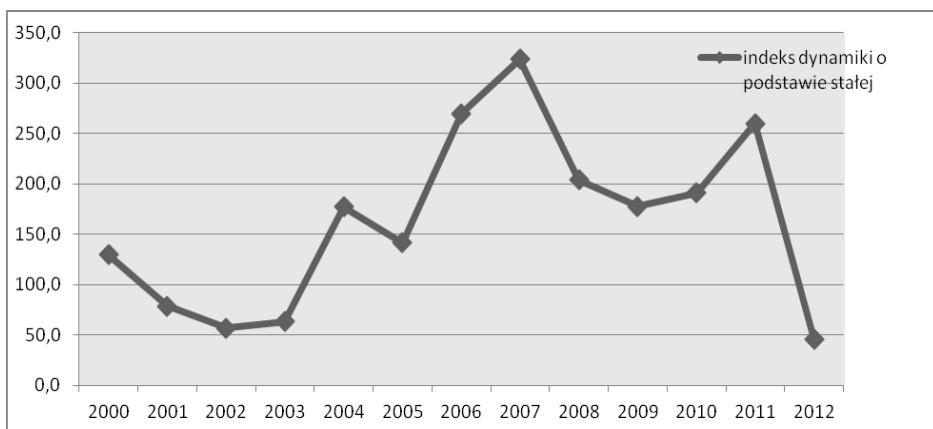
spektyw rozwoju poszczególnych krajów. Okresy wysokiego tempa inwestowania oznaczają na ogół dobrą koniunkturę, a osłabienie działalności inwestycyjnej sygnalizuje zwykle pogorszenie tej sytuacji.

W 2012 r. według danych UNCTAD do Polski napłynęły znacznie mniejsze inwestycje bezpośrednie niż w 2011 r. jedynie 3356 mln USD (rys. 1). Tak dużego spadku inwestycji w Polsce nie odnotowano dawno, ale podobne spadki miały miejsce również w tym okresie w całej Europie (-197 272 mln USD).

Tabela 2. Napływ kapitału w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce w latach 2007–2012

Wyszczególnienie	Lata					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
napływ	23 560,8	14 838,7	12 932,1	13 876,0	18 916,0	3356,0
indeks dynamiki o podstawie stałej 1999=100	324,0	204,1	177,9	190,8	260,2	46,2

Źródło: opracowano na podstawie UNCTADStat (dostęp: 2.06.2014 r.).

Rys. 1. Dynamika napływu kapitału w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce w latach 1999–2012 (1999=100)

Źródło: opracowano na podstawie UNCTADStat (dostęp: 2.06.2014 r.).

Również światowy kryzys nie ominął polskiej gospodarki co wyraźnie widać w zagranicznych przepływach kapitału od 2008 roku. Wyraźny spadek dynamiki napływu kapitału zagranicznego, mniej fuzji i przejęć, kapitał w tranzycie i zmiana w strukturze projektów – oto dlatego wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski zmniejszyła się tak bardzo. Bez uwzględniania kapitału w tranzycie polskie BIZ w 2012 r. pokazywałyby poważne skutki kryzysu, ale nie byłyby na tak niskim poziomie.

Z raportu UNCTAD wynika, że w skali świata wartość projektów typu greenfield spadła w 2012 r. o 1/3. W Polsce, która znalazła się na drugim miejscu pod względem nowych projektów tego typu w całej Unii Europejskiej, wartość ta obniżyła się tylko o 7,6%, do poziomu 11,5 mld USD. Dane dotyczące greenfields pokazują, że o ile spadła przeciętna wielkość projektów, to zainteresowanie inwestorów Polską i zdolność generowania nowych miejsc pracy przez te inwestycje są wysokie. Polska odnotowała również najwyższy w Europie Środkowo-Wschodniej przyrost projektów bezpośrednich inwestycji zagranicznych (o ponad 22% w 2012 r.) i liczby miejsc pracy stworzonych przez inwestorów zagranicznych (zmiana o ponad 67% w tym samym okresie) (tabele 3 i 4).

Tabela 3. Dynamika liczby projektów BIZ w Europie w latach 2011, 2012

Miejsce	Kraj	Lata		Zmiana (w %)	Udział w 2012 r. (w %)
		2011	2012		
1	Polska	121	148	22,3	3,9
2	Finlandia	62	75	21,0	2,0
3	Serbia	67	78	16,4	2,1
4	Irlandia	106	123	16,0	3,2
5	Belgia	153	169	10,5	4,5
6	Niemcy	597	624	4,5	16,4
7	Wlk. Brytania	679	697	2,7	18,4
8	Hiszpania	273	274	0,4	7,2
9	Rosja	128	128	0,0	3,4
10	Turcja	97	95	-2,1	2,5
11	Czechy	66	64	-3,0	1,7
12	Holandia	170	161	-5,3	4,2
13	Francja	540	471	-12,8	12,4
14	Włochy	80	60	-25,0	1,6
15	Szwajcaria	99	61	-38,4	1,6
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej					

Źródło: [European Investment Monitor, Ernst & Young, Atrakcyjność inwestycyjna Europy 2013; Kędzior, 2013, s. 9].

Tabela 4. Liczba miejsc pracy stworzona przez BIZ w Europie w latach 2011, 2012

Miejsce	Kraj	Lata		Zmiana (w %)	Udział w 2012 r. (w %)
		2011	2012		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1	Wlk. Brytania	29 888	30 311	1,4	17,8
2	Rosja	8362	13 356	59,7	7,8
3	Polska	7838	13 111	67,3	7,7
4	Niemcy	17 276	12 508	-27,6	7,3
5	Francja	13 164	10 542	-19,9	6,2

1	2	3	4	5	6
6	Serbia	13 479	10 302	-23,6	6,0
7	Turcja	7295	10 146	39,1	6,0
8	Hiszpania	9205	10 114	9,9	5,9
9	Irlandia	5373	8898	65,6	5,2
10	Rumunia	5985	7114	18,9	4,2
11	Słowacja	4007	6299	57,2	3,7
12	Czechy	5168	5508	6,6	3,2
13	Macedonia	3040	4670	53,6	2,7
14	Bulgaria	2680	4379	63,4	2,6
15	Węgry	5237	3941	-24,7	2,3
	pozostałe	19 834	19 235	-3,0	11,3
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej					

Źródło: [European Investment Monitor, Ernst & Young, *Atrakcyjność inwestycyjna Europy 2013*; Kędzior, 2013, s. 11].

Na podstawie zaprezentowanych danych można stwierdzić, że Polska utrzymuje stosunkowo konkurencyjną pozycję na inwestycyjnej mapie Europy, co niewątpliwie skutkować będzie dalszą modernizacją polskiej gospodarki.

PODMIOTY Z KAPITAŁEM ZAGRANICZNYM W POLSCE

Od lat systematycznie rośnie liczba zarejestrowanych podmiotów z kapitałem zagranicznym w Polsce. W 2012 roku powstało ich 1712 wobec 1536 w 2011 roku (tabela 5). Podmioty te deklarują coraz wyższą wartość kapitału zagranicznego i coraz wyższe wydatki inwestycyjne. W 2012 roku wyniosły one 79 942,6 mln zł, co stanowiło w prezentowanym okresie prawie 2-krotny wzrost tych wydatków (tabela 5).

Tabela 5. Podmioty z kapitałem zagranicznym – podstawowe kategorie w latach 2007–2012

Wyszczególnienie	Lata					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba podmiotów	18 515	21 092	22 176	23 078	24 910	25 914
Liczba pracujących	1 453 733	153 1668	1 460 650	1 518 398	1 566 533	1 571 235
Kapitał podstawowy w mln zł	153 243,8	170 997,1	179 877,8	188 812,4	194 160,6	206 992,3
krajowy w mln zł	17 436,1	21 313,1	21 954,1	25 679,2	24 623,6	20 973,7
zagraniczny w mln zł	131 856,9	145 996,9	153 577,8	159 267,2	164 559,4	179 372,3
Rentowność obrotu netto	5,6	2,2	4,2	4,1	2,3	3,8

Źródło: [stat.gov.pl. Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w latach 2007–2012].

Wart podkreślenia jest fakt, że wśród podmiotów utworzonych w 2012 r. było 1397 nowych jednostek, tzw. greenfields, czyli tych najbardziej znaczących dla modernizacji gospodarki danego kraju (o 12,8% więcej w porównaniu z 2011 r.). W wyniku przekształceń utworzono 315 jednostek (o 6,1% więcej w porównaniu z 2011 r.). Podmioty nowe stanowiły 5,4% wszystkich podmiotów z kapitałem zagranicznym (w roku poprzednim 5%) [GUS, Działalność gospodarcza..., 2013]. Odnotowana dość niska rentowność przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w analizowanym okresie, tj. w 2008 r. – 2,2, 2011 r. – 2,3 i w 2012 r. – 3,8 może być wynikiem dużej aktywności inwestycyjnej tych podmiotów (tabela 5). Efekty tej działalności mogą znaleźć odzwierciedlenie w korzystniejszych wynikach finansowych i wyższej rentowności w przyszłych okresach. Niskie wskaźniki rentowności części spółek z kapitałem zagranicznym mogą być związane z realizacją długookresowych strategii umacniania się na polskim rynku. Przejawia się to m.in. wchodzeniem do dziedzin nierentownych oraz do przedsiębiorstw o słabszej kondycji ekonomicznej, które dopiero po gruntownej restrukturyzacji staną się dochodowe [Krajewski, 2000, s. 61].

Tabela 6. Podstawowe kategorie finansowe spółek z udziałem kapitału w latach 2007–2012 w mln zł

Lata	Wydatki inwestycyjne	Wydatki na środki trwałe	Przychody z całokształtu działalności	Koszty z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Jednostki wykazujące zysk brutto (liczba podmiotów)
2007	75 128,2	54 944,4	852 110,7	795 646,3	56 476,2	5409
2008	81 607,4	65 198,3	930 710,9	894 554,0	36 339,6	4919
2009	66 884,5	50 938,4	968 716,0	913 592,0	55 042,4	5324
2010	61 600,3	46 868,8	1 031 889,2	976 878,9	55 111,3	5588
2011	73 704,4	54 996,0	1 156 038,7	1 116 539,9	39 516,9	5585
2012	79 942,6	62 409,1	1 180 307,7	1 128 887,8	51 442,4	5888

Źródło: [BDL, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w latach 2007–2012].

W 2012 r. podmioty z udziałem kapitału zagranicznego uzyskały przychody z całokształtu działalności w wysokości 1 180 307,7 mln zł wykazując wzrost o ponad 54% w stosunku do roku 2003 (tabela 6). W 94,6% przychody były uzyskane przez podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności 2012 r. wyniosły 1 128 887,8 mln wykazując wzrost również ponad 50% w stosunku do 2003 roku. Najwyższe przychody z całokształtu działalności uzyskały podmioty zaangażowane w przetwórstwo kapitału zagranicznego) oraz w handel; naprawę pojazdów samochodowych (408 952,3 mln zł – 32,8%). Zysk brutto wykazało 5888 podmiotów.

PODSUMOWANIE

Podsumowując dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, że ocena wpływu kapitału zagranicznego na modernizację gospodarki polskiej jest niezwykle trudna i nie pozwala na wyciągnięcie jednoznacznych wniosków. Wynika to ze złożoności tej problematyki, przejawiającej się m.in. występowaniem zarówno wielu pozytywnych, jak i negatywnych skutków oddziaływania inwestorów zagranicznych na funkcjonowanie gospodarki kraju goszczącego [Leszczyńska, Szewc-Rogalska, 2011, s. 190]. Z pewnością można stwierdzić, że korzyściami wynikającymi z BIZ są: tworzone nowe miejsca pracy, nowa kultura pracy, transfer nowej technologii, poprawa konkurencyjności. Natomiast wśród negatywnych skutków można z pewnością wymienić: redukcję miejsc pracy np. poprzez likwidację rodzinnych podmiotów, ograniczenie rozwoju lokalnych podmiotów, czy transfer zysków za granicę i unikanie płacenia podatków w miejscu lokalizacji inwestycji.

Podmioty z kapitałem zagranicznym są więc bardzo istotnymi elementami polskiej gospodarki, stanowiącymi o wielu istotnych jej zmianach.

LITERATURA

- Ancyparowicz G., 2009, *Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na wzrost polskiej gospodarki w okresie poakcesyjnym*, Materiał na konferencję prasową w dniu 26 maja 2009 r., GUS, Departament Statystyki Finansów, http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/pgw_wplyw_bezp_inwest_zagr_na_wzrost_pol_gosp.pdf
- Dziemianowicz W., *Inwestycje zagraniczne jako czynnik rozwoju polskich regionów*, Ekspertyza wykonana na zlecenie Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej w MGPIPS, www.fundusze-strukturalne.gov.pl/.../inwestycje%20zagraniczne%20dziemianowicz.pdf
- Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2012r.*, 2013, GUS, Warszawa.
- European Investment Monitor*, Ernst & Young, 2012.
- Janasz K., 2010, *Kapitał w finansowaniu działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w Polsce. Źródła i modele*, Difin, Warszawa.
- Jaworek M. 2006, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w prywatyzacji polskiej gospodarki*, Wyd. Dom Organizatora, Toruń.
- Kalita W., 2006, *Czynniki determinujące rozwój inwestycji zagranicznych w Polsce* [w:] *Przedsiębiorstwo i region*, red. R. Fedan, Wyd. Kolor-Druk, Rzeszów.
- Karaszewski W., 2004, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Polska na tle świata*, Wyd. TNOiK, Toruń.
- Kudęłko J., 1996, *Miejsce inwestycji zagranicznych w gospodarce kraju*, [w:] *Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych*, red. Z. Ziolo, Komisja Geografii PTG, Warszawa.

- Leszczyńska M., Szewc-Rogalska A., 2011 *Kapitał zagraniczny jako czynnik rozwoju i modernizacji gospodarki*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, z. 19: *Modernizacja dla spójności społeczno-ekonomicznej*.
- Liberska B., 2002, *Globalizacja. Mechanizmy i wyzwania*, PWE, Warszawa.
- Majewski R., 2009, *Przepływy kapitału finansowego w formie inwestycji bezpośrednich jako element przemian strukturalnych gospodarki polskiej* [w:] *Przepływy kapitału intelektualnego i finansowego – aspekty lokalne i globalne*, red. E. Orechwa-Maliszewska, J. Paszkowski, WSZFiZ w Białymstoku, Białystok.
- Pawlas I., 2001, *Teoretyczne podstawy analizy konkurencyjności na poziomie makroekonomicznym* [w:] *Ewolucja przewagi konkurencyjnej gospodarki a procesy jej otwierania w drugiej połowie lat 90.*, red. T. Sporek, Wyd. Uczelniane AE im. K. Adamickiego w Katowicach, Katowice.
- Porter M.E., 1990, *The Competitive Advantage of Nations*, MacMillan, London.
- Porter M.E., 2001, *Porter o konkurencji*, przeł. A. Ehrlich. PWE, Warszawa.
- Zakrzewska-Póthorak A. 2007, *Kapitał zagraniczny jako czynnik innowacyjności regionu - zarys wybranych koncepcji teoretycznych, Miejsce Innowacji we współczesnych koncepcjach rozwoju regionalnego – teoria i praktyka*, wyd. Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych, Prace naukowe, seria konferencje, nr 7/2007, Wrocław.
- Rostow W.W., 1971, *The Stages of Economic Growth. Non Communist Manifesto*, Cambridge
- Puchalska K., Barwińska-Małajowicz A., 2010, *Międzynarodowe przepływy kapitału i siły roboczej*, Wyd. UR, Rzeszów.
- Rzepka A., 2005, *Inwestycje zagraniczne a globalizacja gospodarki*, „*Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*”, nr 1.
- Starzyk K., 1999, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie a transfer technologii do polskiej gospodarki* [w:] *Handel Zagraniczny. Metody, problemy, tendencje*, AE, Kraków.
- Stawicka M. 2006, *Znaczenie bezpośrednich inwestycji zagranicznych na przykładzie Polski*, red. T. Sporek, *Internacjonalizacja, globalizacja i integracja we współczesnej gospodarce światowej*, Wyd. Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Katowice.
- Wyżnikiewicz B., 2001, *Korzyści z obcego kapitału*, „*Prawo i Gospodarka*”, nr 54.

Streszczenie

Inwestycje zagraniczne są postrzegane jako jeden z ważniejszych czynników innowacyjności, wzrostu i modernizacji gospodarki. Znaczenie ich jest szczególnie duże, gdy niedobór środków finansowych uniemożliwia podejmowanie inwestycji. Niestety, ocena wpływu kapitału zagranicznego na zachodzące zmiany gospodarki polskiej jest niezwykle trudna i nie pozwala na wyciągnięcie jednoznacznych wniosków. Wynika to ze złożoności tej problematyki, przejawiającej się m.in. występowaniem zarówno wielu pozytywnych, jak i negatywnych skutków oddziaływania inwestorów zagranicznych na funkcjonowanie gospodarki kraju goszczącego.

Opracowanie prezentuje stan zagranicznych inwestycji oraz wybrane aspekty efektu napływu inwestycji zagranicznych na polską gospodarkę.

Od lat w Polsce rośnie liczba zarejestrowanych podmiotów z kapitałem zagranicznym. W 2012 roku powstało ich 1712 wobec 1536 w 2011 roku. Podmioty te deklarują coraz wyższą wartość kapitału zagranicznego i coraz wyższe wydatki inwestycyjne. Wśród podmiotów utworzonych w 2012 roku było 1397 nowych jednostek, tzw. greenfield. Z kolei w wyniku przekształceń utworzono 315 jednostek.

Słowa kluczowe: bezpośrednie inwestycje zagraniczne, napływ kapitału zagranicznego, modernizacja gospodarki

Foreign Direct Investment as a Factor of the Modernization of the Polish Economy

Summary

Foreign investment is seen as one of the most important factors of innovation, growth and modernization of the economy. The meaning of foreign investment is particularly large, if the shortage of funds prevents making investment. Unfortunately, assessment of the impact of foreign capital on the changes of the Polish economy is extremely difficult and doesn't allow to draw definitiv conclusions. This is due to the complexity of the problem, which is manifested, among others, the occurrence of both many positive and negative effects of foreign investors on the functioning of the economy of the host country.

The study presents the condition of foreign investment and some aspects of the effect of the influx of foreign investment in the Polish economy.

For years in Poland has increased the number of registered companies with foreign capital. In 2012 was founded 1712 such companies against 1,536 in 2011. These entities declare a higher value of foreign capital and rising capital expenditure. Among the entities set up in 2012, 1,397 were new units, so- called - greenfield. In turn, as a result of transformation, were set up 315 units.

Keywords: Foreign direct investment, inflow of foreign capital, the modernization of the economy

JEL: F21, F23